

Laurinská 18, 811 01 Bratislava 1
tel: +421 2 208 501 17, fax: +421 2 208 501 35
e-mail: cenkner@snspl.sk, www.snspl.sk

Odborné stanovisko vo veci priamej diskriminácie z dôvodu príslušnosti k etniku v oblasti poskytovania služieb

Vzhľadom na to, že podľa § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov Stredisko vydáva odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“ alebo „ADZ“), a to aj na požiadanie fyzických alebo právnických osôb, Stredisko vydáva v predmetnej veci nasledovné odborné stanovisko:

1 Skutkový stav

Stredisko v rámci monitorovania dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania zistilo na základe medializovaných skutočností možné porušenie práva na rovnaké zaobchádzanie v zmysle platnej a účinnej antidiskriminačnej legislatívy.

Ubytovňa v Bratislave odmietla predĺžiť ubytovanie dvom osobám rómskeho etnika z dôvodu ich príslušnosti k tejto etnickej skupine, pričom svoje rozhodnutie zdôvodnil spolumajiteľ ubytovne naplnenou kapacitou jedného z poschodí, ktoré je na základe rozhodnutia majiteľov ubytovne vyhradené pre obyvateľov rómskej etnickej skupiny.

Ubytovňa tak napriek nenaplnenej kapacite ubytovacích priestorov na iných poschodiach odmietla predĺžiť ubytovanie týmto osobám. Spolumajiteľ ubytovne odôvodnil svoje rozhodnutie aj tým, že Rómov na ubytovni segregujú z dôvodu obavy zo straty klientov, ktorí nepatria k rómskemu etniku. Títo klienti v minulosti odmietli využitie ubytovacích služieb zo strany ubytovne, keďže tá poskytovala tzv. „zmiešané“ ubytovanie, čo v praxi znamená, že na izbách a jednotlivých poschodiach boli ubytované osoby tak rómskeho etnika, ako aj osoby, ktoré sa k tomuto etniku nehlásia. Práve títo potenciálni klienti ubytovne odmietli bývať na rovnakom poschodí, resp. izbách spolu s Rómami.

2 Odborné stanovisko Strediska

Vzhľadom k skutočnostiam, ktoré Stredisko zistilo na základe medializovaných informácií a informácií získaných od osoby zodpovednej za spoločnosť, ktorej dotknuté osoby poskytujú stavebné služby, vydáva Stredisko nasledujúce odborné stanovisko:

2.1 Aplikovateľná právna úprava

Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodov, ktoré sú demonštratívne vymedzené v ustanovení § 2 ods. 1 ADZ. Medzi diskriminačné dôvody patrí o. i. aj príslušnosť k etnickej skupine.

Podľa ustanovenia § 2a ods. 2 je priamou diskrimináciou konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii. Podľa ustanovenia § 2a ods. 1 ADZ je diskrimináciou aj nepriama diskriminácia. Nepriamou diskrimináciou je podľa ustanovenia § 2a ods. 3 ADZ navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú alebo by mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou. Nepriamou diskrimináciou nie je, ak takéto predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax sú objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takéhoto záujmu.

Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 ADZ je každý povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávnych a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní.

Podľa § 4 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších právnych predpisov (ďalej v texte len ako „ZOS“) je predávajúci povinný vo vzťahu k spotrebiteľovi dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu. Uvedené ustanovenie ZOS odkazuje na ustanovenia ADZ. Podľa ods. 8 uvedeného ustanovenia ZOS je navyše konanie, ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie, konaním v rozpore s dobrými mravmi.

2.2 Diskriminačný dôvod príslušnosti k etnickej skupine, oblasť diskriminácie a jej forma

Spolumajiteľ ubytovacieho zariadenia odmietol predĺžiť ubytovanie dvom osobám rómskeho etnika z dôvodov, ktoré Stredisko uviedlo pri opise skutkového stavu. Zaužívaná prax spolumajiteľov ubytovne predstavuje porušenie zásady rovnakého zaobchádzania podľa ustanovenia § 2 ods. 1 ADZ v nadväznosti na ustanovenie § 3 ods. 1 ADZ, a to z nasledujúcich dôvodov:

Spolumajitelia ubytovacieho zariadenia svojím konaním naplnili skutkovú podstatu priamej diskriminácie z dôvodu príslušnosti k etnickej skupine, a to konkrétne vo vzťahu k dvom osobám rómskeho etnika. Zaužívaná prax spolumajiteľov ubytovne pri poskytovaní ubytovacích služieb vykazovala znaky segregácie, ktorá predstavuje neakceptovateľné protiprávne konanie, a to aj v súvislosti s nepriamou diskrimináciou osôb rómskeho etnika.

Konanie spolumajiteľov ubytovne, usilujúcich sa v postavení podnikateľov o dosiahnutie zisku, je neospravedliteľným v zmysle antidiskriminačnej legislatívy, a to predovšetkým z dôvodu toho, že má svoj pôvod v stereotypoch a predsudkoch. Svojím konaním spolumajitelia už vopred vylúčili z možnosti predĺženia ubytovania dvojicu Rómov, ktorým odmietli poskytnúť ubytovacie priestory na inom poschodí. Odôvodnenie obavy zo straty zákazníkov je prípustné iba za splnenia prísnych požiadaviek, a to predovšetkým požiadavky akceptujúcej konanie, ktoré nemá svoj pôvod v predsudkoch. Vychádzajúc z uvedeného je možné správanie sa spolumajiteľov stotožniť so stereotypným postojom, označujúcim všetkých Rómov za nepohodlných, neslušných, nevzdelaných, ba dokonca až nebezpečných ľudí. Spolumajitelia ubytovne tak len podľašli spoločenskej tendencii uplatňovania stereotypných postojov vo vzťahu k rómskemu obyvateľstvu na území Slovenskej republiky.

Z uvedených dôvod je konanie spolumajiteľov ubytovacieho zariadenia neprípustné a protiprávne v zmysle platnej a účinnej antidiskriminačnej legislatívy. V konkrétnom prípade, tak podľa právneho názoru Strediska, bola naplnená skutková podstata priamej diskriminácie z dôvodu príslušnosti k etnickej skupine, a to konkrétne v oblasti poskytovania ubytovacích služieb.

3 Závery z vybavovania vecí, uplatniteľné nároky

Vzhľadom na vyššie uvedené, bolo Stredisko, v postavení národného antidiskriminačného orgánu, pripravené poskytnúť právnu pomoc diskriminovaným Rómom. Stredisku sa po prvotnom skontaktovaní zodpovednej osoby zo spoločnosti, pre ktorú diskriminovaní Rómovia vykonávajú stavebné práce (ďalej v texte len ako „sprostredkovateľka“) a následných pokusoch o získanie podpísaných plnomocenstiev cez túto osobu sprostredkovateľky, napokon nepodarilo získať žiadané plnomocenstvá. Z toho dôvodu Stredisko nebolo splnomocnené k právnemu zastupovaniu diskriminovaných osôb vo veci priamej diskriminácie z dôvodu príslušnosti k etnickej skupine.

Vo veci žiadosti o poskytnutie súčinnosti zo strany Slovenskej obchodnej inšpekcie (ďalej v texte len ako „SOI“), bola tomuto orgánu doručená žiadosť o kontaktovanie zástupcu Strediska, v prípade potreby vykonania dodatočnej inšpekcie v priestoroch ubytovne. Zástupkyňa SOI však zástupcovi Strediska oznámila, že výsledky z prvotnej kontroly budú po doplnení písomného stanoviska zo strany spolumajiteľov ubytovne zrejme postačujúce pre prijatie záverov vyplývajúcich z už vykonanej inšpekcie.

**SLOVENSKÉ NÁRODNÉ STREDISKO
PRE ĽUDSKÉ PRÁVA**

Stredisko tak z dôvodu nedostatočnej miery poskytnutej súčinnosti od uvedených osôb, resp. orgánu kontroly, nie je vecne legitimované na poskytnutie právneho zastúpenia vo vyššie uvedenej veci, preto jej vybavovanie ukončilo vypracovaním tohto odborného stanoviska a jeho následným zverejnením na svojom webovom sídle.

Mgr. Marian Mesároš
výkonný riaditeľ